

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Raziskovalno-dokumentacijski sektor

PP - PRIMERJALNI PREGLED

**RAZLIČNE OBLIKE
ORGANIZIRANOSTI IN
DELOVANJA PARLAMENTOV**

Pripravila:
mag. Tatjana Krašovec

Številka naročila: 83/2009
Descriptor/Geslo: Parlament/Parliament
Datum: 20. 11. 2009

Gradivo ne predstavlja uradnega mnenja Državnega zbora

I. UVOD

Sodobni demokratični parlamenti kot najvišje predstavniške in zakonodajne institucije opravljajo številne funkcije, med njimi se v vseh primerih navajajo zakonodajna, nadzorna in volilna funkcija. Pogosto pa zlasti v strokovni literaturi zasledimo nekoliko širše opredeljene funkcije, kot na primer ustvarjanje legitimnosti, predstavljanje družbenih interesov, racionalizacija in reševanje interesnih konfliktov, sprejemanje in nadzor državnega proračuna, izobraževalna in mobilizacijska funkcija idr. Te funkcije oz. aktivnosti parlamenti izvajajo ali v plenarni zasedbi ali pa v različnih institucionaliziranih in neinstitucionaliziranih oblikah svojega delovanja. Možnosti za različne vrste delovanja so opredeljene v poslovniki ali v drugih pisanih in ne-pisanih pravilih. Večino pa gre za pisana pravila.

Parlamenti praviloma ustanavljajo delovna telesa za spremljanje stanja na posameznih področjih, za pripravo odločitev o politikah na teh področjih, za oblikovanje stališč do posameznih vprašanj ter za obravnavo predlogov zakonov in drugih aktov. Takšen primer je tudi Državni zbor. Predsednik Državnega zbora dodeljuje zadeve delovnim telesom, določa matična delovna telesa in odloča o sporih glede pristojnosti med delovnimi telesi. Delovna telesa Državnega zbora se delijo na odbore in komisije.

V nadaljevanju prikazujemo, kako so parlamenti organizirani za izvajanje svojih funkcij. Pri tem naša pozornost ni usmerjena na tista delovna telesa, ki jih najdemo v vseh parlamentih in sodelujejo v zakonodajnem postopku ter pripravljajo odločitve za plenum. Najdemo jih pod različnimi imeni: stalni odbori, matični odbori, zakonodajni odbori; njihove pristojnosti in sestava so natančno določene, prav tako tudi postopki in predpisane oblike sodelovanja z vlado, z interesnimi skupinami oz. nevladnimi organizacijami in državljani. Osredotočamo se na druge organizacijske oblike, ki morda dajejo več odprtega prostora za sodelovanje med parlamentom in civilno družbo: pod-odbore, ad-hoc odbore, delovne skupine, panele, okrogle mize. Del prikaza je namenjenega tudi delovnim telesom za presojo učinkov znanstvenega in tehnološkega razvoja.

Podatke smo zaradi večje preglednosti prikazali po državah in v zaključku tudi v tabeli. Črpali smo jih iz podatkovnih zbirk ECPRD - Evropskega centra za parlamentarne raziskave in dokumentacijo ter iz poslovnikov posameznih parlamentov.

II. OBLIKE DELOVANJA PARLAMENTOV - ODBORI, PODODBORI, AD-HOC ODBORI IN KOMISIJE, DELOVNE SKUPINE, PANELI - PRIKAZ PO DRŽAVAH

2.1 Francija

V Franciji je bila leta 1988 uvedena ustavna reforma, ki je utemeljila peto republiko. Posledično je bilo izvedenih več institucionalnih prilagoditev zahtevam, ki jih ustava predvideva za delovanje Narodne skupščine, med drugim tudi glede števila, vrste delovnih teles in njihovih pristojnosti.

Naloga **stalnih odborov** (samo 5 stalnih odborov) je pripraviti predloge odločitev za plenarne seje Narodne skupščine v zvezi z zakonodajnim procesom, izvajajo tudi nadzorno funkcijo nad delovanjem vlade in naloge "informiranja" Narodne skupščine o delu vlade in drugih institucij (36., 145. člen poslovnika). Stalni odbori tudi izvajajo **zaslišanja (hearings)** ministrov. Od leta 1996 lahko odbori pozovejo **k izjavi** (interview) katerokoli osebo. Za neudeležbo je predvidena kar visoka kazen

Poleg stalnih odborov se lahko na predlog vlade, vodij poslanskih skupin (ene ali več, a morajo imeti absolutno večino v parlamentu) ustanovijo tudi **ad hoc odbori**, in sicer za obravnavo posameznega predloga zakona ali drugega akta. Od leta 1988 do lani je bilo ustanovljenih le 14 ad-hoc odborov. Tudi ad-hoc odbori so predvideni za izvajanje zakonodajne funkcije.

Začasne misije (delovne skupine) za pridobitev podatkov in informacij (Temporary Fact-finding Missions) je priljubljen način delovanja znotraj stalnih odborov. Rezultat je predložitev poročila o ugotovitvah takšne misije. Od leta 1990, ko je bila ta možnost uvedena, je vsako leto cca 20 takih začasnih misij. Od leta 1996 imajo celo nekatera pooblastila, tako kot npr. preiskovalne komisije. Začasne misije so časovno omejene na največ 6 mesecev.

Stalna delovna telesa pa lahko ustanovijo tudi **misije (delovne skupine) za oceno in spremljanje izvajanja posameznih javnih politik** (Assessment and Monitoring Missions). Njihovo delovanje je praviloma enako kot pri začasnih misijah, le da niso časovno omejene (Structure and Function of Parliamentary Committees, 2008, odgovor ECPRD 1019).

Kot poseben primer sodelovanja med parlamentom in civilno družno oz. posebno obliko delovanja naj omenimo tudi **Parlamentarni urad za znanstveno in tehnološko presojo - Office Parlementaire d'Evaluation des Choix Scientifiques et Technologiques (OPECST)**. Namen urada je nudenje informacij in pomoči pri sprejemanju odločitev v parlamentu. Rezultate njihovega dela se uporablja neposredno v zakonodajnem procesu ali v sklopu razprav o proračunu. Naloge opravlja za oba domova francoskega parlamenta, in se sestoji iz osmih poslancev in ravno toliko senatorjev (vsi imajo namestnike). Člani so izbrani tako, da je zagotovljena proporcionalna zastopanost različnih političnih skupin. V prvih letih delovanja službe je bila praksa, da so bile *ad hoc* študije dodeljene v pripravo zunanjim strokovnjakom, ki so pripravili poročilo. Ta način se sedaj le še redko uporablja. Za pridobitev določene informacije se poročevalec lahko zgolj neformalno obrne na znanstvene organizacije ali raziskovalce. Običajno pa informacije poišče v lahko dostopnih virih. Poročevalec ima široka pooblastila in lahko podatke zahteva tudi neposredno od vseh organizacij povezanih z državo in ima dostop do vseh dokumentov, razen tistih, ki se nanašajo na vojaške zadeve in državno varnost.

Zaprte ali za javnost odprte obravnave pa so s strani poročevalcev večkrat uporabljeno orodje za preverjanje že pridobljenih informacij in izmenjevanje stališč. Med pisanjem poročila parlamentarci organizirajo tudi obiske zasebnih in javnih organizacij, kar jim omogoča neposreden kontakt z raziskovalci in menedžerji.

OPECST-u pomaga poseben **znanstveni odbor**¹ (predsednik OPECST je tudi predsednik odbora), ki je sestavljen iz 15 oseb ("neparlamentarcev"), izbranih na podlagi njihove ekspertize na znanstvenih in tehnoloških področjih. Ta instrument je OPECST razvil postopoma, in sicer na način, preko katerega poteka redno sodelovanje z zunanjimi strokovnjaki in tudi dokazal njegovo uporabnost. Pri tem pa se izogiba oblikovanja ekskluzivnih ali trajnih povezav z določeno skupino strokovnjakov. Mandat članov odbora je zato omejen na tri leta. Nanje se služba obrne po potrebi. Odbor običajno nudi podporo v obliki študij, priporoča pridobitev mnenja drugih strokovnjakov in presoja o znanstveni vrednosti opravljenega dela. Člane odbora se pogosto zaprosi, da sodelujejo pri razpravah v odborih ali pri javnih obravnavah, kjer so prisotni mediji (Pristavec Đogić, 2008).

¹ Obširneje o znanstveni in tehnološki presoji in način izvajanje teh aktivnosti v parlamentih je mogoče prebrati v raziskovalni nalogi 64/2008: Parlamenti in dosežki znanosti.

2.2 Finska

Določbe o sestavi in pristojnostih delovnih teles so določene v finski ustavi in v poslovniku parlamenta Eduskunte. Njihova temeljna funkcija je aktivna vloga v zakonodajnem procesu ter priprava tudi vseh drugih odločitev za odločanje na plenumu (4. poglavje, 32. člen poslovnika).

V Eduskunti je **15 stalnih odborov**. Za proučitev določene problematike oz. za pridobitev dodatnih podatkov o določeni zadevi se lahko ustanovijo tudi **ad-hoc odbori**, vendar se to zgodi le redko. Odbori lahko ustanovijo tudi **pod-odbore**, vendar je konkretno tako le pri Odboru za finance (8 pod-odborov, ki se podrobneje ukvarjajo z različnimi področji, ki jih pokriva odbor). Na ta način se ni treba vsem članom odbora posvečati celotnemu naboru zadev, ki so v pristojnosti Odbora za finance.

Odbori se lahko odločijo tudi za **"hearinge" strokovnjakov** za pridobitev dodatnih mnenj (37. člen). Kot strokovnjaki so tu mišljeni tisti uslužbenci, ki so pripravili gradivo, v pretežni meri pa gre za predstavnike civilne družbe. Lahko pa tudi parlament kot celota organizira **hearing - javno zaslišanje oz. konferenco**, na katero povabi predstavnike civilne družbe (predvsem nevladne organizacije), da pridobi mnenje o določenih zadevah (npr. direktiva za storitve je bila tak primer) (odgovor ECPRD 769).

Odbori imajo po ustavi tudi **možnost**, da dobijo/zahtevajo od vlade in ministrstev kakršnokoli informacijo iz njihovega področja. Na podlagi tako pridobljenih informacij lahko odbori tudi sprejmejo samostojno **odločitev oz. stališče**, ki ga posredujejo vladi ali ministrstvu (odgovor ECPRD 1019).

Finska posebnost v strukturi odborov je **Glavni odbor**, ki ima pristojnosti na področju EU zadev,² poleg tega pa ima tudi posebno funkcijo v zakonodajnem postopku - dejansko lahko plenum po prvem branju odloči, da se predlog zakona dodeli Glavnemu odboru. Drug primer pa je, da plenum ne sprejme predlogov pristojnega stalnega odbora in odloči, da Glavni odbor pripravi drugačen predlog odločitve za sejo parlamenta.

Med posebnosti lahko štejemo tudi **Odbor za ustavno pravo**, ki skrbi za skladnost zakonov z ustavo (73. člen ustave), in pa **Odbor za prihodnost**.

Odbor za prihodnost je bil ustanovljen leta 1993 kot začasen odbor, katerega naloga je bila priprava osnutka mnenj o poročilu vlade o dolgoročnem razvoju Finske. Parlament je nato odločil, da mora vlada predložiti poročilo o prihodnosti vsaj enkrat v vsakem mandatu. Z novo ustavo leta 2000 je odbor postal eden od stalnih odborov Eduskunte. Odbor spremlja in analizira parlamentarna gradiva in, kadar je za to zaprosen, ostalim odborom posreduje mnenje in sproži poizvedovanje glede razvojnih dejavnikov in prihodnjih modelov na določenem področju. Odbor za prihodnost izvaja tudi presojo učinkov znanstvenega in tehnološkega razvoja na družbo. Pri tem se naslanja na raziskave, ki jih zanj izvedejo raziskovalni inštituti (Pristavec-Đogić, 2008).

2.3 Nemčija

Po volitvah in konstituiranju zveznega parlamenta na začetku mandata Bundestag ustanovi **stalne odbore**, katerih pristojnost je v prvi vrsti sodelovanje v zakonodajnem postopku. V prejšnjem, 16. mandatu, je bilo ustanovljenih 22 stalnih odborov, pa tudi v tekočem mandatu

² Deluje v funkciji "pristojnega delovnega telesa".

se je Bundestag odločil ustanoviti 22 stalnih odborov. Nekatere določa že ustava, nekatere zakoni (npr. Odbor za peticije, Odbor za obrambo), druge pa lahko vsakokratni sklic Bundestaga določi po lastni presoji, a ob upoštevanju področij javnih politik oz. ministrstev. Poleg teh lahko ustanovi tudi kakšen dodaten odbor. Tako je v prejšnjem sklicu Ministrstvo za notranje zadeve poleg Odbora za notranjo politiko pokrival tudi Odbor za šport.

Stalni odbori pridobivajo podatke in informacije od vlade, lahko pa tudi od strokovnjakov za posamezno področje.

Stalni odbori lahko ustanovijo tudi **pod-odbore** za proučevanje posameznih segmentov znotraj širšega javnopolitičnega področja, ki ga pokrivajo. V 16. mandatu je npr. Odbor za družino, upokojence, ženske in mladino oblikoval pod-odbor, ki se je ukvarjal s sodelovanjem državljanov.³

Funkcija stalnih odborov je sicer predvsem sodelovanje v zakonodajnem postopku - priprava odločitev za odločanje na plenumu. Lahko pa delujejo tudi na lastno iniciativo in od pristojnih ministrstev pridobijo želene informacije.

Za pridobitev dodatnih informacij organizirajo odbori tudi "**javne hearinge**" (70. člen poslovnika), na katere povabijo strokovnjake za posamezno tematiko in predstavnike interesnih skupin.

Bundestag ima relativno razvejano strukturo notranje organiziranosti, ki mu omogoča delovanje prek različnih organizacijskih oblik: poleg že opisanih stalnih odborov ima tudi delovna telesa, ki izvajajo nadzorno funkcijo Bundestaga (poleg drugega npr. "Parlamentarische Kontrollgremium" za nadzor nad varnostnimi službami, "G10 Kommission" za spremljanje nedotakljivosti korespondence, poštne in drugih komunikacij, Gremium gemass §10a des Finanzmarktstabilisierungsfondgesetzes za spremljanje izvajanja ukrepov vlade v zvezi z reševanjem finančne krize..). Lahko ustanovi tudi preiskovalne komisije. Prav tako pa ima Bundestag tudi določeno število skupnih delovnih teles z Bundesratom, zgornjim domom nemškega zveznega parlamenta (eno takih je npr. Komisija za modernizacijo finančnih razmerij med zvezo in deželami).

Če tako predlaga četrtnina vseh poslancev, mora Bundestag ustanoviti **študijsko-poizvedovalno komisijo (Enquete Kommission)**, ki jo poleg poslancev sestavljajo tudi zunanji strokovnjaki.. Naloge študijske/poizvedovalne komisije je priprava odločitve o določeni širši problematiki, pomembni za državo, njen razvoj v bodoče, itd. Takšna je bila npr. študijska komisija "Kultura v Nemčiji" v prejšnjem mandatu.

Naloga študijske/poizvedovalne komisije je, da do konca tekočega mandata pripravi poročilo in predlog odločitev za Bundestag. Bundestag v naslednjem sklicu nato odloči, ali bo ponovno ustanovil takšno komisijo.

Bundestag lahko ustanovi tudi **parlamentarni so-svet (Parlamentarischer Beirat)**, katerega namen je praviloma zelo podoben nalogam študijske-poizvedovalne komisije. Osnovno poslanstvo pa je prenesti razprave oz. ugotovitve iz razprav o pomembnih vprašanjih tudi v parlament in tu spodbujati vedenje o njih. Pogosta metoda zbiranja informacij oz. vključevanja javnosti v delo parlamentarnih so-svetov so javni hearingi.⁴ Parlamentarni so-sveti oblikujejo poročila in priporočila vsaj enkrat na dve leti.

V 16. mandatu sta v Bundestagu delovala dva so-sveta, in sicer Parlamentarni so-svet za etiko in Parlamentarni so-svet za trajnostni razvoj (spletna stran Bundestaga)

³ S prihodnostjo sodelovanja državljanov se je v 14. mandatu Bundestaga ukvajala posebna študijska komisija. Opis študijskih/poizvedovalnih komisij sledi v nadaljevanju.

⁴ Gre za podoben institut kot so v Poslovniku Državnega zbora javne predstavitve mnenj.

V okvir različnih oblik sodelovanja oz. delovanja Bundestaga sodi tudi sodelovanje z **Nemškim Uradom za presojo tehnologije - Büro für Technikfolgen-Abschätzung beim Deutschen Bundestag (TAB)**. TAB je neodvisna znanstvena institucija, ki je ustanovljena za svetovanje nemškemu parlamentu in njegovim organom na področju raziskovanja in tehnologij. Politično kontrolo nad njim izvaja Odbor za izobraževanje, raziskave in presojo tehnologije (stalni odbor Bundestaga), ki odloča tudi o temah projektov. Pobudo za začetek projekta za tehnološko in znanstveno presojo lahko dajo poslanske skupine v sklopu kateregakoli parlamentarnega odbora. Predstavniki enega ali več odborov potem sodelujejo pri projektu in pomagajo vključiti rezultate v aktivnosti odborov (Pristavec Đogić, 2008).

2.4 Švedska

Švedski Riksdag⁵ ima sistem delovnih teles natančno definiran, prav tako so natančno razmejene pristojnosti med posameznimi delovnimi telesi. Po poslovniku Riksdaga (Riksdag Act) je 15 **stalnih delovnih teles** s po 17 članov (in enakim številom nadomestnih članov), ki pripravljajo odločitve za plenum v zakonodajnem postopku. Poleg tega deluje še posvetovalno delovno telo: Odbor za EU zadeve, prek katerega poteka posvetovanje vlade z Riksdagom, ki je po švedski ureditvi za vlado obvezno.

Riksdag nima **pododborov**. Prav tako nima pristojnosti za ustanovitev **poizvedovalne komisije** - ta pravica pripada vladi (odgovor ECPRD 949). Poizvedovalna komisija oz. odbor je sestavljen iz ene ali več oseb - strokovnjakov, javnih uslužbencev ali politikov. Ko vlada imenuje odbor, določi tudi smernice za njegovo delo, navede vprašanja, ki jih je treba preučiti, težave, ki jih je treba rešiti, in datum, do katerega vlada želi, da odbor dokonča svoje delo (Žagar, 2009).

Riksdag lahko ustanovi tudi **začasen oz. poseben odbor** (določba 4.2.2 poslovnika) za pripravo kakšne posebne odločitve. Do sedaj je bil ustanovljen le en takšen odbor (od leta 1971, ko je bila ta možnost določena s poslovníkom), in sicer Začasni EES odbor (v zvezi z včlanjevanjem Švedske v EU). Dva ali več odborov se lahko odloči, da bodo določeno zadevo pripravili skupaj in ustanovijo **skupni odbor**, ki deluje skupaj toliko časa, kot obravnava konkretno zadevo. Večkrat je to v primeru Odbora za zunanje zadeve in Odbora za obrambo. Odbori v Riksdagu delujejo na za javnost zaprtih sejah. Za potrebe pridobivanja informacij lahko organizirajo **"javne hearinge"**. Na zaprte seje lahko povabijo tudi **predstavnike interesnih organizacij**, ki lahko podajo ustno informacijo, vendar nimajo pravice sodelovati v razpravi (odgovor ECPRD 1019).

2.5 Danska

Danski Folketing ima **25 stalnih odborov** s praviloma po 17 članov in dva **pododbor**a (Pododbor za poslovnik Folketinga in Pododbor za evropske zadeve). Osnovna naloga stalnih odborov je sodelovanje v zakonodajnem postopku. Delovna telesa imajo seje zaprte za javnost, Pododbor za evropske zadeve pa se srečuje na za javnost odprtih sejah. Seje stalnih odborov, na katerih poda določeno informacijo minister ali na katerih potekajo **"javni hearingi"**, so za javnost odprte (odgovor ECPRD 949).

⁵ Enodomni parlament.

Parlamentarni odbori organizirajo javne hearinge o določenih predlogih zakonov. Zaslišanje organizirajo z namenom, da osebe, ki jih je odbor izbral, predstavijo svoje poglede in mnenje (Žagar, 2009).

Poslovnik Folketinga določa možnost ustanoviti tudi **začasne odbore** za obravnavo določene posebne tematike (7. in 8. točka v III. poglavju Odbori; odgovor ECPRD 949).

Za področje spremljanja razvoja znanosti in učinkov znanstvenih in tehnoloških spoznanj in odkritij na družbo in človeka je na Danskem pristojen **Odbor za tehnologijo - Teknologiradet (DOT)**. DOT je neodvisen organ, ki ga je z Zakonom o Odboru za tehnologijo št. 375 junija leta 1995 ustanovil danski parlament in je nasledil svojega predhodnika, ustanovljenega že leta 1986. Odbor je sestavljen iz Sveta guvernerjev (*Board of Governors*), Sveta poslancev (*Board of Representatives*) in sekretariata.

DOT odpira razprave o tehnologiji, ocenjuje tehnološke vplive in možnosti ter svetuje parlamentu in vladi. DOT organizira tematske konference in seminarje. V vlogi svetovalca lahko pripravlja **javne obravnave za odbore** (*Parliamentary Committee Hearings*), **svetovalna srečanja** (*Advisory Meetings*) za parlamentarne odbore.

DOT izdaja poročila, knjige, glasila, brošure in letake, lahko pa tudi subvencionira lokalne aktivnosti, ki spodbujajo razpravo o problematikah, ki jih obravnava odbor.

Odbor je razvil poseben koncept "**konference konsenza**" (*Consensus Conference*). Poteka v obliki panelne razprave, katere udeleženci, posamezniki iz različnih področij, ocenjujejo strokovne dokaze o določeni problematiki (Pristavec Đogić, 2008).

2.6 Italija

Poslanska zbornica italijanskega parlamenta ima **14 stalnih odborov**, ki sodelujejo v zakonodajnem postopku in pokrivajo pristojna ministrstva (22. člen poslovnika). Prav tako izvajajo kontrolno funkcijo nad ministrstvi in lahko sodelujejo v določanju posameznih javnih politik.

Vsah odbor lahko ustanovi tudi **pod-odbore**, ki praviloma pridobivajo dodatne informacije o določeni tematiki, ki je predmet zakonodajnega postopka, se posvetujejo z zainteresiranimi stranmi in nato predlagajo odločitve stalnemu odboru (79. člen poslovnika).

Poslovnik v 144. členu določa, da lahko odbori v soglasju s predsednikom zbornice v fazi pred obravnavo predloga zakona (pre-legislativo) izvedejo **aktivnosti za pridobitev dodatnih informacij in dokumentov** (indagini conoscitive). Na sejo lahko povabijo kateregakoli strokovnjaka oz. osebo, ki lahko posreduje podatke in informacije. V 145. členu poslovnik opredeljuje možnosti za sodelovanje z Državnim statističnim uradom ISTAT, in sicer jih lahko zaprosijo za izvedbo različnih anket, za določene podatke. Sodelovanje z CNEL (National Council for the Economy and Labour) je opredeljeno v 146. členu. Odbor ga lahko povabi, da poda svoje mnenje. Tudi Računsko sodišče lahko na podoben način, z informacijami, sodeluje v zakonodajnem postopku (poleg drugih vrst sodelovanja).

V poslanski zbornici deluje tudi **Odbor za presojo znanstvenih in tehnoloških izbir** (VAST), ki koordinira aktivnosti, povezane z znanstvenim raziskovanjem in aplikacijo tehnologij. Glavne aktivnosti VAST se delijo na tri področja delovanja:

- sestanki in zaslišanja z zastopniki tehnoloških organizacij in inštitutov;
- izvajanje seminarjev, ki so odprti tudi za vabljene goste in združujejo strokovnjake in priznane znanstvenike, člane parlamenta in vladne predstavnike;
- sodelovanje pri medparlamentarnih aktivnostih in mednarodnih konferencah različnih tematik.

Seminarji so namenjeni predvsem širitvi zavedanja o stanju razvoja novih tehnologij in o problematiki nadzora nad različnimi znanstvenimi področji. Zapisi seminarjev so objavljeni na spletnih straneh italijanskega parlamenta, izdani so pa tudi v tiskani parlamentarni publikaciji. V zadnjem času so seminarji predvajani tudi na satelitskem parlamentarnem programu. V stremljenju k ekonomiji znanja in tehnološki odličnosti predstavljajo omenjeni seminarji pomemben vir podatkov, informacij in znanja, na podlagi katerih so osnovane kasnejše politične odločitve (Pristavec Đogić, 2008).

III. ZAKLJUČEK

Prikazani podatki o organiziranosti parlamentov za izvajanje njihovih osnovnih funkcij kažejo, da jih praviloma izvajajo v bolj ali manj institucionaliziranih oblikah, to je predvsem v plenumu in v delovnih telesih.

V vseh prikazanih primerih poleg stalnih delovnih teles-odborov, katerih glavna naloga je priprava odločitev za odločanje na plenumu v okviru zakonodajnega postopka in izvajanje kontrolne funkcije, obstojajo tudi neke druge oblike delovanja - znotraj delovnih teles ali ob njih. Prek teh oblik se izvaja npr. sodelovanje z zunanjimi akterji, glavni namen pa je pridobivanje dodatnih podatkov in informacij, ki v končni posledici priomorejo k pripravi in sprejemanju boljših odločitev.

Zgoščen prikaz po državah prikazujemo v tabeli 1.

Tabela 1: **Druge oblike delovanja parlamentov**

Država - parlament	Stalni odbori	Pododbori	Ad-hoc odbori, poizvedovalne komisije	Delovne skupine	Javne predstavitve, "hearingi"	Paneli, okrogle mize, znanstvena in tehnološka presoja, drugo
Francija - Narodna skupščina	5 stalnih odborov (opredeljuje že ustava)	Po poslovniku ni dovoljeno oblikovanje pododborov.	Lahko bi bila določena zadeva dodeljena v obravnavo ad-hoc odboru (85. člen poslovnika), a se v praksi ni obneslo.	Začasne misije (delovne skupine) za pridobitev podatkov in informacij - letno cca 20 takih misij. Stalni odbori lahko ustanovijo delovne skupine za oceno in kontrolo izvajanja posameznih javnih politik.	Da, izvajajo stalni odbori.	Parlamentarni urad za znanstveno in tehnološko presojo - Office Parlementaire d'Evaluation des Choix Scientifiques et Technologiques (OPECST)
Finska - Edeskunta	15 stalnih odborov	Odbori lahko ustanovijo tudi pododbore (le pri Odboru za finance delujejo, in sicer 8 pododborov).	Za pridobitev dodatnih podatkov o določeni problematiki se lahko ustanovijo ad-hoc odbori.	Ni podatka	Odbori se lahko odločijo tudi za hearinge. Tudi parlament kot celota lahko organizira hearing - konferenco, na katero povabi predstavnike civilne družbe.	Odbor za prihodnost ostalim odborom posreduje mnenje in sproži poizvedovanje glede razvojnih dejavnikov in prihodnjih modelov razvoja. Izvaja tudi presojo učinkov znanstvenega in tehnološkega razvoja na družbo.
Nemčija - Bundestag	22 stalnih odborov	Stalni odbori lahko	Bundestag mora na predlog	Ni podatka	Odbori lahko organizirajo tudi	Sodelovanje z Nemškim Urdom za

Država - parlament	Stalni odbori	Pododbori	Ad-hoc odbori, poizvedovalne komisije	Delovne skupine	Javne predstavitve, "hearings"	Paneli, okrogle mize, znanstvena in tehnološka presoja, drugo
		ustanovijo pododbore.	četrtnine poslancev ustanoviti poizvedovalno/študijsko komisijo. Bundestag lahko ustanovi tudi parlamentarni svet (namen podoben poizvedovalnim/študijskim komisijam).		"javne hearinge".	presojo tehnologije - Büro für Technikfolgen-Abschätzung beim Deutschen Bundestag (TAB) - neodvisna znanstvena institucija, ustanovljena za svetovanje nemškemu parlamentu na področju raziskovanja in novih tehnologij.
Svedska - Riksdag	15 stalnih delovnih teles	Ni pododborov.	Nima pristojnosti ustanoviti poizvedovalno komisijo. Lahko ustanovi začasen - poseben odbor (le enega od leta 1971).	Ni podatka	Odbori lahko organizirajo "javne hearinge".	Ni posebnega telesa za izvajanje znanstvene in tehnološke presoje.
Danska - Folketing	25 stalnih odborov	2 pododborov - Pododbor za poslovnik in Pododbor za evropske zadeve	Za obravnavo določene posebne tematike lahko ustanovi začasen odbor.	Ni podatka	Odbori lahko organizirajo "javne hearinge".	Odbor za tehnologijo - Teknologiradet (DOT) odpira razprave o tehnologiji, ocenjuje tehnološke vplive in možnosti ter svetuje parlamentu in vladi. Odbor je razvil poseben koncept " konference konsenza " - v obliki panelne razprave.
Italija - Camera dei Deputati	14 stalnih odborov	Vsak odbor lahko ustanovi pododbore.	Odbori lahko izvedejo aktivnosti za pridobitev dodatnih informacij in dokumentov.	Ni podatka	Povabijo lahko strokovnjake in druge osebe.	Odbor za presojo znanstvenih in tehnoloških izbir (VAST) - seminarji, pridobivanje informacij, sestanki in zaslišanja (hearings) .

Vir: Odgovori ECPRD, poslovniki

Pripravila:

mag. Tatjana Krašovec

Literatura in viri

- Poslovnik Assemblée Nationale. Spletno mesto: <http://www.assemblee-nationale.fr/index.asp> (zajeto 110. 11. 2009).
- Poslovnik Bundestaga. Spletno mesto: <http://www.bundestag.de/> (zajeto 5.11. 2009).
- Odbori Bundestaga: Spletna stran: <http://www.bundestag.de/bundestag/ausschuesse/index.html> (zajeto 5. 11. 2009).
- Poslovnik Eduskunte. Spletno mesto: <http://web.eduskunta.fi/Resource.phx/parliament/relatedinformation/> (zajeto 4. 11. 2009).

- Poslovnik Riksdaga (The Riksdag Act). Spletna stran: http://www.riksdagen.se/templates/R_Page_6429.aspx (zajeto 3. 11. 2009).
- Poslovnik Camere dei Deputati (Regolamento della Camera dei Deputati). Spletna stran: http://www.camera.it/cost_reg_funz/663/copertina.asp (zajeto 16. 11. 2009).
- Poslovnik Folketinga. Spletno mesto: <http://www.ft.dk/> (zajeto 6. 11. 2009).
- Parliament and civil society. Odgovori nacionalnih parlamentov na ECPRD vprašalnik št. 769. Spletna stran ECPRD: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/> (zajeto 2. 11. 2009).
- Committees, External relations and Governing Bodies in Parliaments. Odgovori nacionalnih parlamentov na ECPRD vprašalnik št. 949. Spletna stran ECPRD: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/> (zajeto 2. 11. 2009).
- Structure and Function of Parliamentary Committees. Odgovori nacionalnih parlamentov na ECPRD vprašalnik števil. 1019/2008. Spletna stran ECPRD: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/> (zajeto 2. 11. 2009).
- Pristavec-Đogić, mag. Mojca (2008): Parlamenti in dosežki znanosti. Raziskovalna naloga 64/2008. Podatkovna zbirka "Raziskovalne naloge". Informacijski sistem Državnega zbora.
- Žagar, dr. Katarina (2009): Sodelovanje med civilno družbo in parlamentom. Raziskovalna naloga 63/2008. Podatkovna zbirka "Raziskovalne naloge". Informacijski sistem Državnega zbora.

